

ПІСЕННА ТВОРЧІСТЬ – КОМПОНЕНТ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Назаревич Леся Тарасівна

*кандидат філологічних наук, доцент, Тернопільський національний
технічний університет імені Івана Пулюя, lesia.te@gmail.com*

Денисюк Надія Романівна

*кандидат філологічних наук, доцент, Тернопільський національний
технічний університет імені Івана Пулюя, denysiuknadia@gmail.com*

Комунікативний підхід до вивчення мови уможливорює залучення пісенного матеріалу в ході академічних занять, зокрема використання народної лірики та сучасних композицій. Застосування пісень на заняттях з української мови як іноземної – двосторонній процес: з одного боку, такий спосіб допомагає студентам з інших країн краще зрозуміти світогляд українців, їхню культуру, а з іншого боку – шляхом знайомства з культурою відчутти ритмомелодику мови, збагнути її фонетичний склад, ознайомитися з синтаксичними особливостями. Досвід викладання української мови як іноземної в Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя підтверджує, що мультикультурні групи активно реагують на українську музику, відтак мовностилістичне опрацювання текстів пісень поглиблює естетичну та когнітивну рецепцію культурних феноменів. Систематично повторюючи одні й ті ж слова, студенти швидко запам'ятовують великі пласти лексики, словосполучки та усталені звороти, взураються на синтаксичну організацію українського мовлення. Пісні створюють також позитивний психоемоційний клімат, інспірують яскраві почуття, гейміфікують опанування граматики, відкривають акустику живої розмовної мови, динамізують мовну картину світу.

Зазначена вище методика навчання, як відомо, є поширеною практикою. Наші пошуки суголосні з працями О. Деньги, О. Лещенко, І. Самойленко, В. Юфименко, В. Кокоріни, В. Бадер, В. Горбань, а також із науковими та методичними знахідками польських колеґ-лінгвістів: А. Карольчик-Козири, Л. Семенової, П. Каяк, М. Ласкевич та ін. Зокрема П. Камерчак розглядає пісню як своєрідну стратегію

досягнення освітньої мети [1], з чим повністю погоджуємося. Варто зауважити, що за допомогою пісень викладач може індивідуалізувати освітній маршрут студентів, динамізувати формування граматичної компетентності. Це відбувається за умов вдало підібраної сучасної популярної або народної пісні відповідно до теми, наприклад: під час вивчення *днів тижня* розучуємо жартівливу народну пісню «Ти казала в понеділок». Текст пояснює природу українського гумору, а також легко запам'ятовується й слугує доброю вправою для артикуляції. Крім того, викладач може запропонувати написати план тижня героїні цієї пісні. Говорячи *про пори року, погоду*, ознайомлюємо студентів із піснями, пропонуючи до них різнотипні завдання, як-от: «*Послухайте пісню. Впишіть у запропонованому тексті пропущені слова. Перекладіть. Слухайте і запам'ятовуйте*». Наприклад, із пісні «Весна прийде» у виконанні Олега Скрипки вилучаємо словосполучення «*весна прийде*». Динаміка, ритм, систематичне повторення допомагають одразу ж після першого прослуховування відтворити словосполучення. По-іншому формує когнітивні компетенції пісня у виконанні С. Вакарчука «Твої зелені очі». Роздільна вимова всіх слів дає змогу викладачеві запропонувати студенту вписати в текст із пропусками декілька незнайомих лексем, які іноземці зможуть невимушено запам'ятати. Дидактичному успіху сприяє активізація різних способів сприйняття інформації: слух, зір, дотик. Мотивація студентів до руху, фізичних вправ, жестикуляції позитивно впливає на засвоєння інформації у кінестетиків [1].

Розумінню фонетичних особливостей української мови сприяють алітерації та асонанси. Ці тропи у віршах Ліни Костенко майстерно виразнює О. Богомолець («Осінній день березами почавсь», «Осанна осені»), пісні якої не лише підсилюють звукову та інтонаційну виразність художніх текстів, а й унаочнюють диференціацію приголосних за дзвінкістю-глухістю ([с] – [з]). Ці фонемні на початковому етапі опанування української складно даються людям з іншим конститутивним кодуванням звукових одиниць. Для закріплення позиційних варіантів українських фонем використовуємо ліричні пісні гурту «KOZAK SYSTEM» («У осені очі твої» та ін.). У зимовий період пропонуємо слухати і співати колядки, вивчати «Щедрик» Миколи Леонтовича. Знайома мелодія не просто викликає

приємні асоціації, пов'язані з передноворіччям, створює гармонійний настрій, а й спонукає досліджувати першоджерела різдвяної колядки, відомої в усьому світі під назвою «Carol of the Bells». Лінгвокультурологічний підхід дозволяє зануритися в атмосферу різдвяних традицій українців. Для підсилення емоційного складника використовуємо трек із новорічною піснею «Дзень-дзелень» гурту «Шпилясті кобзарі».

Правильно дібрані пісні та вправи до них допомагають студентам вдосконалити граматичні навички: вживання відмінків, узгодження дієслів та іменників, поєднання займенників з іншими частинами мови, а також довести до автоматизму вживання різних часів і способів дієслів. Так, викладач може запропонувати студентам *роботу з текстом із прогалинами* (вилучити слова залежно від дидактичного завдання); *редагування навмисно зроблених помилок*; *із запропонованого списку лексем вибрати лише ті, що звучали в тексті пісні*; *виписати з тексту пісні слова з конкретним і абстрактним значенням*; *перетворити текст з I особи на III особу однини або навпаки*; *трансформувати пісню в діалог*; *розташувати речення в правильному порядку* та ін.

Таким чином, завдання з акцентуйованими просодичними й акустичними компонентами – піснями – допомагають краще закріпити граматичну компетенцію, розвивають творчу уяву, сприяють налагодженню психоемоційного клімату, зменшують стрес, який пов'язаний із вивченням іноземної мови, а також слугують містком між традиційним викладанням і дидактикою з використанням сучасних технологій. Такий підхід до вивчення мови є перспективним і передбачає необмежене поле для досліджень.

Список використаних джерел

1. Kaźmierczak P. Piosenka pomoże na wiele, czyli o alternatywnych sposobach kształtowania kompetencji gramatycznej. Acta Universitatis Lodzensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców. 2019. № 25. P. 137–148. URL: <https://doi.org/10.18778/0860-6587.25.12>.
2. Semenova L. Piosenka jako materiał dydaktyczny na lekcjach języka polskiego. Lista polskich piosenek. URL: <https://platformadobrychpraktyk.wid.org.pl/piosenka-jako-material-dydaktyczny-na-lekcjach-jezyka-polskiego-lista-polskich-piosenek>.